

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**
Delegatura w Lublinie
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 22 czerwca 2012 r.

RLU-61-02/2012/MW

DECYZJA RLU - 06/2012

I. Na podstawie art. 27 ust. 2 w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz.331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” w Warszawie

działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) bezprawne działania Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ”, polegające na zamieszczeniu w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu „Ogólnych warunków ubezpieczenia Autocasco”, postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r.- Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) o następującej treści:

„Jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant kosztorysowy rozliczenia szkody, ustalenie wysokości odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez TUW „TUZ” lub na jego zlecenie. Wycena ta dokonana będzie na zasadach zawartych w systemie eksperckim Audatex lub Eurotax bez podatku VAT, tzn. według:

- 1) norm czasowych robocizny dla operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu,*
- 2) stawki za 1 roboczogodzinę ustalonej przez TUW „TUZ” w oparciu o średnie ceny usług gdzie szkoda jest likwidowana,*
- 3) cen części zamiennych i materiałów zawartych w ww systemach, z zastrzeżeniem pkt. 4,*
- 4) części zamiennych (zespołów) zakwalifikowanych do wymiany pomniejszane są w*

zależności od wieku pojazdu według procentowych wskaźników amortyzacji określonych w poniższej tabeli (...)”.

oraz stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2012 r.

II. Na podstawie art. 106 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 5 i 6 tej ustawy

działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów nakłada się na Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” w Warszawie karę pieniężną z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust.1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), w zakresie opisanym w pkt I. sentencji decyzji, w wysokości 48 728 zł (czterdzieści osiem tysięcy siedemset dwadzieścia osiem złotych) płatną do budżetu państwa.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu) otrzymał dnia 4 maja 2011 r. od Rzecznika Ubezpieczonych informację, iż stosowany przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” w Warszawie (zwane dalej: TUW „TUZ”) wzorzec umowy pod nazwą: „*Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco*” (zwany dalej: OWU), może zawierać postanowienie tożsame z postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwany dalej Rejestrem klauzul niedozwolonych lub Rejestrem), prowadzonego przez Prezesa Urzędu.

Dnia 4 listopada 2011 r. Postanowieniem nr 255/2011 Prezes Urzędu wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia treści wzorców umownych OWU stosowanych przez TUW „TUZ”, w tym w sprawie wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie prowadzonego postępowania Prezes Urzędu wezwał przedsiębiorcę do przedstawienia wyciągu z KRS, wskazanych wyżej wzorców umownych oraz kopii Uchwały Zarządu TUW „TUZ” zatwierdzającego OWU.

W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Urzędu TUW „TUZ” nadesłał żądane dokumenty.

Materiał dowody zgromadzony w trakcie postępowania wyjaśniającego (włączony do niniejszego postępowania Postanowieniem Prezesa Urzędu Nr 36/12 z dnia 22 lutego 2012 r.) dał podstawy do wszczęcia postępowania administracyjnego Postanowieniem Nr 26/2012 z dnia 7 lutego 2012 r., pod zarzutem naruszenia przez TUW „TUZ” w Warszawie, zbiorowych interesów konsumentów, poprzez stosowanie niedozwolonej praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust 2 pkt 1 z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej jako ustawa o ochronie (...)) tj. poprzez:

stosowanie postanowienia wzorca „*Ogólnych warunków ubezpieczenia Autocasco*”, (OWU), które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r.- Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.), dalej jako: k.p.c. o następującej treści:

„Jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant kosztorysowy rozliczenia szkody, ustalenie wysokości odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez T UW „TUZ” lub na jego zlecenie. Wycena ta dokonana będzie na zasadach zawartych w systemie eksperckim Audatex lub Eurotax bez podatku VAT, tzn. według:

- 1). norm czasowych robocizny dla operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu,*
- 2). stawki za 1 roboczogodzinę ustalonej przez T UW „TUZ” w oparciu o średnie ceny usług gdzie szkoda jest likwidowana,*
- 3) cen części zamiennych i materiałów zawartych w ww. systemach, z zastrzeżeniem pkt. 4,*
- 4) ceny części zamiennych (zespołów) zakwalifikowanych do wymiany pomniejszane są w zależności od wieku pojazdu według procentowych wskaźników amortyzacji określonych w poniższej tabeli (...).”*

Pismem z dnia 7 lutego 2012 r. T UW „TUZ” został poinformowany o wszczęciu postępowania antymonopolowego oraz o prawie ustosunkowania się do postawionego zarzutu w terminie 14 dni od daty otrzymania ww. pisma.

W piśmie z dnia 24 lutego 2012 r. (data wpływu 29.04.2012r.) T UW „TUZ” nie uznał zasadności postawionego mu zarzutu. Zaprzeczył, jakoby stosowanie zakwestionowanego postanowienia we wzorcu „*Ogólnych warunków ubezpieczenia Autocasco*” stanowiło działanie bezprawne. Ponadto w ocenie przedsiębiorcy, wpisana pod pozycją 2012 do rejestru niedozwolonych postanowień umownych klauzula nie jest tożsama z zakwestionowanym postanowieniem, co więcej nie wywołuje również tożsamego skutku. Przede wszystkim ubezpieczony wg T UW „TUZ” mógł otrzymać świadczenie ustalone wg jednego z dwóch systemów eksperckich (a nie tylko wg systemu Audatex), co umożliwia bardziej adekwatne wyliczenie ubezpieczonemu świadczenia w stosunku do kwestionowanego zapisu. Dodatkowo zakwestionowany zapis OWU T UW „TUZ” umożliwia również bardziej zindywidualizowane podejście do szkody w majątku ubezpieczonego, gdyż jest dostosowane do norm czasowych robocizn ustalonych przez producenta danego pojazdu, wg ceny usługi ustalonej wg miejsca gdzie szkoda jest likwidowana. Kryterium ceny części zostało odniesione do obiektywnego systemu eksperckiego. Również w przypadku wskazanej klauzuli nr 2001 kwestionowany zapis nie jest tożsamy ani w brzemieniu ani w skutkach z zakwestionowanym postanowieniem. T UW „TUZ” przytoczyło ponadto argumenty za odstąpieniem od nałożenia na T UW „TUZ” kary pieniężnej, z uwagi na niewielką skalę działalności a zatem niewiele osób, które mogłyby zostać narażone na negatywne konsekwencje stosowania zakwestionowanego zapisu OWU.

Dodatkowo T UW TUZ wskazał na stosunkowo krótki okres stosowania zakwestionowanego zapisu. Przedsiębiorca wyjaśnił, iż Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco zawierające przedmiotowy zapis były stosowane w okresie od 20.03.2010r. do 31.01.2012r. Od 01.02.2012r. T UW „TUZ” stosuje nowe OWU, w którym nie ma w/w zapisu ani zapisu z nim tożsamego. Jako dowód T UW „TUZ”

przedstawił nowe, obowiązujące od dnia 01.02..2012r. OWU załączone do w/w pisma.

Pismem z dnia 21.05.2012r. T UW „TUZ” poinformował o wysokości przychodu osiągniętego w roku 2011r.

Prezes Urzędu powiadomił T UW „TUZ” o zakończeniu zbierania materiału dowodowego pismem z dnia 25.05.2012r. oraz o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym sprawy. T UW „TUZ” z uprawnienia tego nie skorzystał.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

T UW „TUZ” prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000171062 prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Profil działalności przedsiębiorcy to działalność w zakresie ubezpieczeń osobowych i majątkowych.

T UW „TUZ” oferty ubezpieczenia przedstawia w siedzibie przedsiębiorcy w Warszawie oraz na stronie internetowej <http://www.tuz.pl>.

Umowy o ubezpieczenie majątkowe lub osobowe zawierane są z osobami z całego kraju. Z powyższego wynika, że zasięg jego działalności ma charakter ogólnokrajowy. W roku 2011 T UW „TUZ” zawarł łącznie 10 853 umowy ubezpieczenia Autocasco zawierające zakwestionowany zapis, z czego zgłoszono w 2011 r. 598 szkód.

T UW „TUZ” oferuje min.: ubezpieczenia finansowe, biznesowe, ubezpieczenie domu, mieszkania, następstw nieszczęśliwych wypadków, ubezpieczenia rolne czy komunikacyjne. Przy zawieraniu umów ubezpieczenia przedsiębiorca posługuje się konkretnymi wzorcami, wyszczególnionymi dla każdego z rodzaju umów. Wśród umów ubezpieczenia komunikacyjnego T UW „TUZ” oferuje tzw. ubezpieczenie Autocasco, co do którego posługuje się w obrocie z kontrahentami wzorcem „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco”(dalej : OWU).

Wzorzec OWU miał zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 20 marca 2010 r. z osobami fizycznymi, osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi nie posiadającymi osobowości prawnej. Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta na cudzy rachunek (właściciela lub użytkownika pojazdu tj. osoby upoważnionej do korzystania z pojazdu na podstawie umowy leasingu lub kredytu, wskazanej w dokumencie), o czym stanowi § 1 pkt 1 i 2 OWU. Przytoczony zapis OWU nie wskazuje, że ww. podmioty prowadzą, albo mają obowiązek prowadzić działalność gospodarczą (zawodową), zatem umowy o ubezpieczenie Autocasco zawierane są także z konsumentami.

Przedmiotem ubezpieczenia Autocasco, zgodnie z § 2 pkt 1 OWU są pojazdy, których wiek nie przekracza 15 lat, podlegające rejestracji na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (...) wraz z ich wyposażeniem podstawowym (...).

Zakwestionowany wzorzec OWU przygotowany jest z góry przez T UW „TUZ” przed zawarciem umowy z konsumentem i zawiera takie same dla wszystkich konsumentów postanowienia, stanowi zatem wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 §1 k.c.

Przedsiębiorca stosował we wzorcu „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco” pod § 15 ust. 4 następujące postanowienie:

„Jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant kosztorysowy rozliczenia szkody, ustalenie wysokości odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez TUW „TUZ” lub na jego zlecenie. Wycena ta dokonana będzie na zasadach zawartych w systemie eksperckim Audatex lub Eurotax bez podatku VAT, tzn. według:

- 1) norm czasowych robocizny dla operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu,*
- 2) stawki za 1 roboczogodzinę ustalonej przez TUW „TUZ” w oparciu o średnie ceny usług gdzie szkoda jest likwidowana,*
- 3) cen części zamiennych i materiałów zawartych w ww. systemach, z zastrzeżeniem pkt. 4,*
- 4) ceny części zamiennych (zespołów) zakwalifikowanych do wymiany pomniejszane są w zależności od wieku pojazdu według procentowych wskaźników amortyzacji określonych w poniższej tabeli (...).”*

Uchwałą Zarządu Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” Nr U/105/2011 z dnia 29 grudnia 2011r. zostały zatwierdzone nowe Ogólne Warunki Ubezpieczenia Autocasco, w których z dniem 1.02.2012 r. zakwestionowany zapis został zmieniony na zapis o treści: *„Jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant kosztorysowy rozliczenia szkody, ustalenie wysokości odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez TUW „TUZ” lub na jego zlecenie. Wycena ta dokonana będzie na zasadach zawartych w systemie eksperckim Audatex lub Eurotax, tzn. według:*

- 1) norm czasowych robocizny dla operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu,*
- 2) stawki za 1 roboczogodzinę ustalonej przez TUW „TUZ” w oparciu o średnie ceny usług gdzie szkoda jest likwidowana,*
- 3) cen części zamiennych i materiałów zawartych w ww. systemach, z zastrzeżeniem pkt. 4,*
- 4) ceny części zamiennych (zespołów) zakwalifikowanych do wymiany pomniejszane są w zależności od wieku pojazdu według procentowych wskaźników amortyzacji określonych w poniższej tabeli (...).”*

Prezes Urzędu ustalił, że do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. wpisane są następujące postanowienia :

pod nr 2001 o treści: *”1. W razie powstania szkody polegającej na zniszczeniu lub uszkodzeniu pojazdu (wyposażenia dodatkowego) ubezpieczyciel ustala w ocenie technicznej:*

- 1. zakres uszkodzeń, których powstanie pozostaje w związku przyczynowym ze zdarzeniem, za którego następstwo Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność,*
- 2. części pojazdu podlegające wymianie lub naprawie w następstwie tego zdarzenia,*
- 3. czas robocizny niezbędny do wykonania naprawy,*
- 4. maksymalne stawki za roboczogodzinę naprawy,*
- 5. zużycie eksploatacyjne części pojazdu (ogumienia, tłumików, katalizatorów, akumulatora itd.)*

Ubezpieczyciel uwzględnia koszty naprawy dokonanej wyłącznie w zakresie określonym w ocenie technicznej i technologicznie koniecznej w związku ze szkodą, udokumentowane imiennymi rachunkami. 2. Jeżeli naprawa pojazdu nie została

udokumentowana imiennymi rachunkami wysokość odszkodowania nie uwzględnia podatku VAT;

pod nr 2012 o treści: „ Ustalenie wartości szkody (w przypadku wybrania wariantu kosztorysowego) następuje na podstawie wyceny dokonanej przez ubezpieczyciela. Wyceny dokonuje się w oparciu o zasady systemu Audatex (bez uwzględnienia podatku VAT)”;

- **poz.1265**: o treści " Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez Uniqa TU S.A, - średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp..) ustalonych na podstawie katalogów Eurotax, Audatex lub innych uznanych przez UNIQA TU S.A. (...)"

Prezes Urzędu ustalił, że całkowita wysokość przychodu przedsiębiorcy osiągniętego za rok 2011 wyliczonego jako jego obrót stosownie do zasad opisanych w § 4-9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie sposobu obliczania obrotu przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji (Dz.U. 2007 Nr 134 poz. 935). wynosi xxx zł .

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył:

Interes publiczny

Treść art. 1 ust.1 ustawy o ochronie (...) wskazuje, że jej przepisy mają zastosowanie wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanym w interesie publicznym. Zatem warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego bądź też naruszają ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy stosowanego przez TUV „TUZ” postanowienia zamieszczonego we wzorcu umownym tj. „Ogólne warunki ubezpieczenia Autocasco”. Wzorzec ten ma zastosowanie przy zawieraniu umów o ubezpieczenie pojazdów z Ubezpieczonym lub umów zawieranych na cudzy rachunek tj. na rachunek Ubezpieczonego. Postanowienie w/w wzorca dotyczy zatem obecnych i wszystkich potencjalnych konsumentów, co oznacza, że może mieć zastosowanie do nieokreślonego z góry kręgu adresatów. Zatem niniejsze postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Wszczynając wobec wskazanego wyżej przedsiębiorcy postępowanie administracyjne, Prezes Urzędu postawił mu zarzut naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, poprzez zamieszczenie w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu OWU postanowienia, które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ kpc, co może naruszać art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...).

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie (...) zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, zaś pkt. 1 wymienia, że w szczególności jest to stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Ad. I. sentencji decyzji

W niniejszej sprawie postawione przedsiębiorcy zarzuty, które aby mogły być skutecznie ocenione na podstawie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) muszą spełniać poniższe przesłanki:

1. stanowić działania przedsiębiorcy,
2. być działaniem bezprawnym,
3. godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Pierwsza z ww. przesłanek wynika z tego, że zarzut naruszenia zbiorowych interesów konsumentów może być postawiony wyłącznie przedsiębiorcy. Definicja „przedsiębiorcy” zawarta jest w art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...), zgodnie z którą, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095 ze zm.).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 w/w ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Zatem decydujące znaczenie dla uznania podmiotu za przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie (...) ma faktyczne wykonywanie przez niego działalności gospodarczej lub zawodowej.

Nie ulega wątpliwości, że Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUZ” jest przedsiębiorcą. Działalność prowadzona przez niego spełnia bowiem kryteria definicji zawartej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, do której odsyła art. 4 pkt. 1) ustawy o ochronie (...). Jest to wykonywana we własnym imieniu działalność ubezpieczeniowa o charakterze zarobkowym, prowadzona w sposób ciągły i zorganizowany.

Bezprawność

Analizując kolejną przesłankę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów tj. bezprawność, zauważyć należy, że ustawodawca nie uregulował w ustawie o ochronie (...) pojęcia bezprawności działań przedsiębiorcy. Bezprawność najogólniej należy rozumieć jako niezgodność działania (lub zaniechania) z obowiązującym porządkiem prawnym. W związku z tym, że bezprawność jest kategorią obiektywną, dokonując oceny, czy działanie przedsiębiorcy jest bezprawne, w pierwszej kolejności należy właśnie stwierdzić, czy wykazuje ono sprzeczność z

powszechnie obowiązującym porządkiem prawnym. Pod pojęciem porządku prawnego rozumie się nie tylko nakazy i zakazy wynikające z norm prawnych, lecz również te, które wynikają z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów, czyli z norm moralnych i obyczajowych (wyrok SOKIK z dnia 13 listopada 2007r. sygn. akt. XVII Ama 45/07). Wynika z tego, że praktyki przedsiębiorców mogą okazać się bezprawne również w sytuacji stwierdzenia naruszenia zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Należy w związku z tym uznać, że zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie również przed godzącymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami działaniami przedsiębiorców. Oceny, czy w danym przypadku mamy do czynienia z bezprawnością działań przedsiębiorcy, polegającej na naruszeniu zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów, dokonuje Prezes Urzędu. O bezprawności działania decyduje, w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego „całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego (wyrok SN z dnia 8 maja 2002r. sygn. akt I PKN 267/2001). Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność, nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych.

W niniejszej sprawie działanie przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu postanowienia wzorca umowy wpisanego do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, należy uznać za bezprawne nie tylko ze względu na fakt zdefiniowania w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) określonych tam praktyk jako naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W przypadku stosowania postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych o bezprawności tego działania przesądza również rozszerzona skuteczność wyroku w sprawie o uznanie postanowień umownych za niedozwolone, co wynika z art. 479⁴³ k.p.c. Należy wskazać, że zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c. prawomocny wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Celem istnienia rejestru jest eliminacja niedozwolonych postanowień umownych – sprzecznych z dobrymi obyczajami i rażąco naruszających interes konsumenta – z obrotu konsumenckiego. Rozszerzona prawomocność wydanego wyroku została wprowadzona dla zapewnienia efektywności tej intencji. Jej skutkiem jest, że wyrok uznający określone postanowienie za niedozwolone wiąże również innych przedsiębiorców stosujących wobec konsumentów postanowienia o identycznej lub zbliżonej treści (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. III SZP 3/06, OSNP nr 2007/1-2/35). Wynika to również z samej istoty kontroli abstrakcyjnej, która powinna prowadzić do eliminacji określonych postanowień z obrotu w sposób generalny w oderwaniu od konkretnych stosunków umownych. Dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej. Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

W wyroku z dnia 8 kwietnia 2008r. sygn. akt XVII Ama 105/2007, Sąd

Okręgowy w Warszawie, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów podjął się zdefiniowania przesłanki „stosowanie”. Stwierdził zatem, że „stosowanie” postanowień wzorca umowy oznacza jego umieszczenie we wzorcu używanym w obrocie z konsumentami. Strona zawierająca umowę z wykorzystaniem wzorca jest nim związana z chwilą zawarcia umowy, co oznacza, że wzorzec (i jego poszczególne postanowienia) mają zastosowanie do stosunku obligacyjnego związanego pomiędzy stronami z chwilą zawarcia umowy. Nie jest konieczne, aby przedsiębiorca powoływał się na to postanowienie tj. aby doszło do jego „użycia” w konkretnej umowie. Oznacza to, że samo wpisanie do wzorca umowy jest wystarczające, by wypełnić przesłankę „stosowania”.

TUW „TUZ” podniósł, iż popiera głoszony w judykaturze i orzecznictwie odmienny pogląd w kwestii rozszerzonej prawomocności wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, zgodnie z którym zakazane jest wyłącznie dalsze stosowanie postanowień wzorca umowy wpisanego do rejestru niedozwolonych postanowień przez wyłącznie tego samego przedsiębiorcę, który uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru (wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2011r., sygn. akt III SK 44/2010). Rozszerzona prawomocność wyroku, zgodnie z tym stanowiskiem nie dotyczy zatem innych przedsiębiorców. Zgodnie bowiem z powołaną uchwałą SN z dnia 7 października 2008 r. (sygn. akt III CZP 80/2008) *„Abstrakcyjna kontrola wzorca nie może prowadzić do generalnego wyłączenia danej klauzuli z obrotu, rzeczą sądu bowiem jest rozstrzygnięcie w konkretnej sprawie, dotyczącej określonego postanowienia konkretnego wzorca. Wydany w takiej sprawie wyrok dotyczy zatem postanowienia określonego wzorca, a nie postanowienia w ogóle”*.

Prezes Urzędu nie podziela jednak tego stanowiska i stwierdza, że jest ono bezzasadne w szczególności z uwagi na dążenie do zapewnienia efektywności regulacji prawa Unii Europejskiej w zakresie ochrony konsumentów, zwłaszcza Dyrektywy 93/13. Stanowi ona w art. 7 ust. 1, że zarówno w interesie konsumentów jak i konkurentów Państwa Członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami. W konsekwencji należy stwierdzić iż stosowanie przez każdego przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami niedozwolonych postanowień wzorców umów jest bezprawne.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał za postanowienie wpisane do rejestru, o którym mowa w art.479⁴⁵ kpc następujące postanowienie zamieszczone w wykorzystywanym przez przedsiębiorcę wzorcu **„Ogólnych warunków ubezpieczenia Autocasco” o treści:**

„Jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant kosztorysowy rozliczenia szkody, ustalenie wysokości odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez TUW „TUZ” lub na jego zlecenie. Wycena ta dokonana będzie na zasadach zawartych w systemie eksperckim Audatex lub Eurotax bez podatku VAT, tzn. według:

- 1) norm czasowych robocizny dla operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu,*
- 2) stawki za 1 roboczogodzinę ustalonej przez TUW „TUZ” w oparciu o średnie ceny usług gdzie szkoda jest likwidowana,*
- 3) cen części zamiennych i materiałów zawartych w ww. systemach, z zastrzeżeniem*

pkt. 4,

4) ceny części zamiennych (zespołów) zakwalifikowanych do wymiany pomniejszane są w zależności od wieku pojazdu według procentowych wskaźników amortyzacji określonych w poniższej tabeli (...)

W ocenie Prezesa Urzędu ww postanowienie wzorca umownego jest niedozwolonym postanowieniem umownym, bowiem jest ono tożsame z postanowieniem wpisanym do Rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone **pod nr 2001** o treści: „1. W razie powstania szkody polegającej na zniszczeniu lub uszkodzeniu pojazdu (wyposażenia dodatkowego) ubezpieczyciel ustala w ocenie technicznej:

1. zakres uszkodzeń, których powstanie pozostaje w związku przyczynowym ze zdarzeniem, za którego następstwo Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność,
2. części pojazdu podlegające wymianie lub naprawie w następstwie tego zdarzenia,
3. czas robocizny niezbędny do wykonania naprawy,
4. maksymalne stawki za roboczogodzinę naprawy,
5. zużycie eksploatacyjne części pojazdu (ogumienia, tłumików, katalizatorów, akumulatora itd.)

Ubezpieczyciel uwzględnia koszty naprawy dokonanej wyłącznie w zakresie określonym w ocenie technicznej i technologicznie koniecznej w związku ze szkodą, udokumentowane imiennymi rachunkami.

2. Jeżeli naprawa pojazdu nie została udokumentowana imiennymi rachunkami wysokość odszkodowania nie uwzględnia podatku VAT”, na mocy wyroku SOKiK z dnia 10 czerwca 2008 r., sygn. akt XVII AmC 300/07 ;
oraz

pod nr 2012 o treści: „Ustalenie wartości szkody (w przypadku wybrania wariantu kosztorysowego) następuje na podstawie wyceny dokonanej przez ubezpieczyciela. Wyceny dokonuje się w oparciu o zasady systemu Audatex (bez uwzględnienia podatku VAT)”, na mocy wyroku SOKiK z dnia 5 marca 2009 r., sygn. akt XVII AmC 155/08;

- **poz.1265** o treści : " Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez Uniqa TU S.A, - średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp..) ustalonych na podstawie katalogów Eurotax, Audatex lub innych uznanych przez UNIQA TU S.A. (...)" na mocy wyroku SOKIK z dnia 23 października 2006r. sygn. akt XVII AmC 147/05.

Pomimo, że treść klauzul zakazanych i postanawiania zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu nie ma językowo takiego samego brzmienia, to jednak, z uwagi na to, że postanowienie zakwestionowane oraz wskazane wyżej postanowienia wpisane do rejestru wywołują taki sam negatywny skutek dla interesów konsumenta, uznać należy, że są to zapisy tożsame.

Jak stwierdził SOKIK w uzasadnieniu w/w wyroku z dnia 10 czerwca 2008r., sygn. akt XVII AmC 300/07 będącego podstawą zamieszczenia pod nr 2001 w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych wyżej cytowanego zapisu:

„zgodnie z art. 3 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001r. o cenach (Dz.U.2001 Nr 91 poz.1050 ze zm.) podatek od towarów i usług jest uwzględniany w cenie towaru lub usługi, o ile te towary lub usługi podlegają temu podatkowi. W związku z powyższym, poszkodowany zakupując części zamienne lub usługi związane z naprawą uszkodzonego pojazdu jest zobowiązany do zapłaty tego podatku i jest on realnym kosztem dla poszkodowanego”. W konsekwencji, postanowienie owu zgodnie z którym zakład ubezpieczeń nie uwzględnia w wypłacanym odszkodowaniu podatku VAT - jeśli ubezpieczony nie jest podatnikiem podatku VAT, kształtuje prawa ubezpieczonego w sposób mniej korzystny niż powszechnie obowiązujący przepis art. 805 § 2 pkt.1 kc, zgodnie z którym zakład ubezpieczeń jest zobowiązany do zapłaty określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku. Sąd Apelacyjny podtrzymując w/w wyrok SOKIK w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 maja 2009r. sygn akt. VI ACA 1473/08, zwrócił uwagę na Uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2007r.- sygn akt. III CZP 150/06, w którym Sąd Najwyższy wskazał, że: ”Odszkodowanie przysługujące na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego za szkodę powstałą w związku z ruchem tego pojazdu, ustalone wg cen części zamiennych i usług obejmuje kwotę podatku od towarów i usług (VAT) w zakresie w jakim poszkodowany nie może obniżyć podatku od niego należnego o kwotę podatku naliczonego”. Sąd Apelacyjny podkreślił jednocześnie, że bez znaczenia przy tym pozostaje fakt, że uchwała powyższa dotyczy odszkodowania przysługującego na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, a nie umowy dobrowolnego ubezpieczenia autocasco.

Z kolei w uzasadnieniu wyroku SOKIK z dnia 5 marca 2009 r., sygn. akt XVII AmC 155/08 stanowiącego podstawę zamieszczenia pod nr 2012 w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych wyżej cytowanego zapisu, sąd ten podkreślił, iż zapis o ustaleniu wysokości szkody bez uwzględnienia podatku VAT, uznać należy za sprzeczny z art. 363 § 2 kc w związku z art. 361 § 2 kc. Wysokość szkody bowiem winna być ustalona według cen części zamiennych i usług koniecznych do dokonania naprawy. Sąd Apelacyjny podtrzymując w/w wyrok SOKIK w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 września 2010r. sygn akt. VI ACA 1473/08, podkreślił, iż pominięcie przy wycenie wartości szkody kwoty podatku VAT oznacza, że zostaje przerzucony na ubezpieczonego cały ten wydatek, co rażąco narusza jego interesy i jest nie do pogodzenia z dobrymi obyczajami.

Natomiast w uzasadnieniu wyroku SOKIK z dnia 23 października 2006 r., sygn. akt XVII AmC 147/05 stanowiącego podstawę zamieszczenia pod nr 1265 w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych wyżej cytowanego zapisu, sąd ten m.in. „Kwestionowane postanowienie określające główne świadczenie strony jakim jest odszkodowanie dotyczy ustalenia szkody i odszkodowania wg wartości netto w oparciu o metodę kosztorysową, co oznacza, że zarówno koszt robocizny, jak też części zamiennych i materiałów uwzględniany przez pozwaną nie obejmuje podatku VAT. Inny zapis UWU ustala jednak odrębne zasady odszkodowania dla ubezpieczonych, którzy dokonują naprawy samochodu, odrębne bo uwzględniające podatek VAT w wysokości odszkodowania. Tymczasem obowiązek naprawienia szkody powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy. Decyzja poszkodowanego o dokonaniu naprawy samochodu bądź jej zaniechaniu nie ma wpływu na wysokość doznanego uszczerbku majątkowego. Dlatego też, z tych względów określenie innych reguł odszkodowania, w zależności od tego czy dokonywana jest naprawa samochodu, czy też nie w oderwaniu od wysokości szkody tożsamej w obu przypadkach, trudno

uznać za postanowienie jednoznacznie określające świadczenie główne”. Stanowisko to całkowicie podzielił Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 23 maja 2007r. sygn. akt VI ACa 110/07 , wydanym na skutek apelacji od w/w wyroku SOKIK , w uzasadnieniu którego stwierdził iż: „ przyjęcie metody kosztorysowej do ustalenia odszkodowania w istocie ogranicza odpowiedzialność pozwanej. Niezależnie bowiem od tego czy poszkodowany naprawił uszkodzony w wypadku pojazd, czy też podjął decyzję odmienną odnośnie uszkodzonego pojazdu, należy mu się od zakładu ubezpieczeń odszkodowanie ustalone według zasad wynikających z art. 363 § 2 w związku z art. 361 § 2 kc, co oznacza, że jego wysokość ma odpowiadać kosztom takiej właśnie naprawy (z uzasadnienia uchwały SN z dnia 15.11.2001 sygn. akt III CZP 68/01). Zgodnie z art. 363 § 2 kc wysokość tak określonego odszkodowania powinna być ustalona wg cen części zamiennych i usług koniecznych do wykonania naprawy (co do zasady mają to być ceny z daty odszkodowania). Skoro zaś, stosownie do postanowień art. 3 ust. 1 pkt.1 ustaw z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach cena jest wartością wyrażoną w jednostkach pieniężnych, która kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę przy czym w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym, to miernikiem wartości szkody ustalanej według cen kosztów naprawy jest tak właśnie określona cena naprawy pojazdu, a zatem cena części zamiennych i usług obejmująca podatek VAT. Podobne stanowisko zajął SN w uchwale 7 sędziów z dnia 17 maja 2007r. sygn akt III CZP 150/06”.

W ocenie Prezesa Urzędu, dokonując porównania zakwestionowanego postanowienia wzorca owu z w/w postanowieniami wzorców umów uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru pod nr 2001, 2012, 1265 stwierdzić należy, iż wywierają one dla konsumentów – osób ubezpieczonych dobrowolnym ubezpieczeniem autocasco tożsamy skutek.

W zakwestionowanym postanowieniu przyjęto, iż w przypadku rozliczania szkody wg metody kosztorysowej odszkodowanie ustalone zostanie na podstawie wyceny sporządzonej przez TUV „TUV” lub na jego zlecenie na zasadach zawartych w systemie eksperckim Audatex lub Eurotax bez podatku VAT. Postanowienie to, dotyczy zatem ustalenia szkody i odszkodowania wg wartości netto w oparciu o metodę kosztorysową.

W ocenie Prezesa Urzędu, wskutek przyjęcia takiej metody do ustalania odszkodowania następuje ograniczenie odpowiedzialności TUV „TUV” w taki sam sposób i na takich samych zasadach jak w porównywanych postanowieniach wpisanych do rejestru.

Niezależnie od tego, czy poszkodowany naprawi uszkodzony w wypadku pojazd, czy też podejmie decyzję odmienną odnośnie uszkodzonego pojazdu, należy mu się odszkodowanie ustalone według zasad wynikających z art. 363 § 2 k.c, w związku z art. 361 § 2 k.c¹. Oznacza to, że wysokość odszkodowania ma odpowiadać kosztom

¹ Art. 361 kc stanowi, że zobowiązany do odszkodowania ponowi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikała (§ 1). W powyższych granicach , w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł , oraz korzyści , które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (§ 2).

Art. 363 kc stanowi, iż naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby

przywrócenia pojazdowi jego wartości sprzed wypadku. Gdy zatem naprawa pojazdu przywróci mu jego wartość sprzed wypadku, odszkodowanie winno odpowiadać kosztom takiej właśnie naprawy. Zgodnie z art. 363 § 2 k.c. wysokość tak określonego odszkodowania powinna być ustalona według cen części zamiennych i usług koniecznych do wykonania naprawy (co do zasady mają być to ceny z daty ustalania odszkodowania). Skoro zaś, stosownie do postanowień art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach, cena jest wartością wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę, przy czym w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym, to miernikiem wysokości szkody ustalonej według cen kosztów naprawy jest tak właśnie określona cena naprawy pojazdu, a zatem cena części zamiennych i usług obejmująca podatek VAT. Wypłata odszkodowania wg cen netto, a jednocześnie pobieranie składki od wartości samochodu (czyli wartości brutto) narusza prawa słabszej strony umowy, czyli konsumenta, co jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Zapis skutkuje tym, że w przypadku nieprzedstawienia faktur za naprawę pojazdu przy wariantcie kosztorysowym naprawy szkody ubezpieczony konsument w praktyce nigdy nie dostanie 100 % wartości poniesionej szkody. Zważywszy na fakt, że podatek VAT od nabycia materiałów i usług koniecznych do naprawy samochodu wynosi 23 %, zatem przy tak przyjętej konstrukcji wyliczania wartości szkody w wariantcie „kosztorysowym”, odszkodowanie wypłacone konsumentowi będzie prawie o ¼ mniejsze niż wysokość poniesionej szkody. Zatem konsument chcąc naprawić samochód będzie musiał tę różnicę dopłacić z własnej kieszeni – stąd zapis taki rażąco narusza interesy konsumentów, niekorzystnie kształtując jego uprawnienia.

Tak więc prowadzone porównanie jednoznacznie wskazuje, że zakwestionowane postanowienie, jest postanowieniem tożsamym z wskazanymi wyżej postanowieniami wpisanymi do rejestru, co przesądza o bezprawności jego stosowania.

W brzemieniu zmienionym przez przedsiębiorcę z dniem 1.02.2012 r. zapis uzyskał treść: *” Jeżeli w umowie ubezpieczenia przyjęto wariant kosztorysowy rozliczenia szkody, ustalenie wysokości odszkodowania następuje na podstawie wyceny sporządzonej przez T UW „T U Z” lub na jego zlecenie. Wycena ta dokonana będzie na zasadach zawartych w systemie eksperckim Audatex lub Eurotax, tzn. według:*

- 1) norm czasowych robocizny dla operacji naprawczych określonych przez producenta pojazdu,*
- 2) stawki za 1 roboczogodzinę ustalonej przez T UW „T U Z” w oparciu o średnie ceny usług gdzie szkoda jest likwidowana,*
- 3) cen części zamiennych i materiałów zawartych w ww. systemach, z zastrzeżeniem pkt. 4,*
- 4) ceny części zamiennych (zespołów) zakwalifikowanych do wymiany pomniejszane*

przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe lub pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu (§1). Jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona wg cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili (§2).

są w zależności od wieku pojazdu według procentowych wskaźników amortyzacji określonych w poniższej tabeli (...)."

Zatem przedsiębiorca zakwestionowane postanowienie wzorca zmodyfikował, usuwając z niego zwrot „bez podatku VAT” co należy uznać, za prawidłową zmianę kwestionowanego zapisu. Zmodyfikowane postanowienie zostało zamieszczone w Ogólnych warunkach ubezpieczenia Autocasco, których nową treść obowiązującą od 1 lutego 2012r. zaakceptował Zarząd TUV „TUZ” Uchwałą Nr U/105/2011 z dnia 29 grudnia 2011r.

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Prezes Urzędu jako trzecią przesłankę konieczną dla stwierdzenia stosowania przez TUV „TUZ” praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymienił naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Ustawa o ochronie (...) nie podaje definicji „ zbiorowego interesu konsumentów”, przepis art. 24 ust. 3 wskazuje jednak, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów oznacza zatem narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, jako zbiorowości, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą tak działania jak i zaniechania. Ponadto naruszenie zbiorowych interesów konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Ustawa o ochronie (...) chroni interesy nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować.

W ocenie Prezesa Urzędu, działanie TUV „TUZ” polegające na stosowaniu niedozwolonego postanowienia umownego godzi także w zbiorowe interesy konsumentów. Wynika to z wyraźnego zaliczenia tej praktyki z art. 24 ust. 2 pkt. 1 ustawy o ochronie (...) do praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z istoty swej naruszenie to godzi w ogólny interes konsumentów jako uczestników obrotu gospodarczego tj. interesy ogółu klientów obecnie korzystających z jego usług, ale także każdego potencjalnego klienta - konsumenta, który zdecyduje się zawrzeć z tym przedsiębiorcą umowę, o korzystanie z jego usług w przyszłości. Naruszane przy tym interesy konsumentów nie mają jednostkowego charakteru, ale są wspólne dla, z góry nieustalonej zbiorowości konsumentów. Dla stwierdzenia naruszenia zbiorowego interesu konsumentów istotne jest bowiem stwierdzenie, iż konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata. Oznacza to, że nie ilość faktycznych, potwierdzonych naruszeń, ale – przede wszystkim ich charakter, a w związku z tym możliwość, chociażby potencjalna, wywołania negatywnych skutków, wobec określonej zbiorowości przesądza o naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów.

Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Naruszenie lub zagrożenie naruszenia praw znacznej, potencjalnie nieograniczonej grupy konsumentów przejawia się w możliwości zawarcia przez konsumentów umowy o ubezpieczenie na podstawie wzorca OWU, obowiązującego w stosunku do omawianego świadczenia. Jak wykazano w niniejszej decyzji wzorzec umowny stosowany przez TUV „TUZ” w obrocie z konsumentami zawiera niedozwolone postanowienie umowne. Zbiorowy interes konsumentów realizuje się w okolicznościach sprawy, poprzez fakt, iż potencjalnie wszyscy konsumenci zainteresowani ofertą TUV „TUZ”, są lub byli narażeni na niebezpieczeństwo związania wzorcem umowy, który zawiera niedozwolone postanowienia umowne

oraz postanowienia bezprawne, godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Należy zatem stwierdzić, iż spełniona została trzecia i ostatnia z przesłanek uznania działania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W związku ze spełnieniem wszystkich przesłanek należało uznać, iż działanie przedsiębiorcy stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wymienioną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie (...) opisaną w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Podstawa prawna wydania decyzji w zakresie punktu I sentencji decyzji.

Art. 27 ust.1 ustawy o ochronie (...) stanowi, że nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W przypadku określonym w ust.1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (ust. 2).

W piśmie z dnia 24.02.2011 r. przedsiębiorca, poinformowany uprzednio (pismem z dnia 7.02.2012 r.) o rygorze odpowiedzialności z art. 106 ust.2 pkt.2 ustawy o ochronie 9...) za złożenie informacji nieprawdziwych oświadczył, że dokonał zmiany zakwestionowanego postanowienia z dniem 01.02.2012 r. i przedstawił zmienione zapisy we wzorcu „Ogólnych warunków ubezpieczenia Autocasco” zatwierdzonym Uchwałą Zarządu TUW „TUZ” Nr U/105/2011 z dnia 29 grudnia 2011r. Ocena zmiany wzorca OWU dokonana przez Prezesa Urzędu, pozwoliła stwierdzić, że zakwestionowane postanowienie w zakresie opisanym w pkt I sentencji decyzji zostało zmienione z dniem 01.02.2012 r., do której Prezes Urzędu nie zgłasza zastrzeżeń.

Stąd, orzeczono jak w pkt I sentencji decyzji.

Ad. II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 106 ust.1 pkt. 4 ustawy o ochronie (...), Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

Z treści przepisu wynika, iż ww. kara ma charakter fakultatywny. W związku z tym, Prezes UOKiK w ramach uznania administracyjnego decyduje, czy zasadne jest w danej sprawie nałożenie kary. Ustawa nie zawiera katalogu przesłanek, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary. W art. 111 ustawy o ochronie (...) jedynie wskazano, iż ustalając wysokość kary Prezes Urzędu winien wziąć pod uwagę okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy.

W niniejszej sprawie, w punkcie I sentencji decyzji stwierdzono, że TUW „TUZ” naruszył zakaz, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...). Zakaz ten ma charakter bezwzględny, zatem nie istnieją przesłanki natury prawnej, które umożliwiły zalegalizowanie tych praktyk. Spełniona jest zatem podstawowa przesłanka warunkująca nałożenie kary pieniężnej.

Dopuszczenie się naruszenia przepisów ustawy może nastąpić zarówno umyślnie, jak też i nieumyślnie. Kara pieniężna może zostać nałożona także w przypadku, gdy przedsiębiorca „choćby nieumyślnie” dopuścił się określonego czynu (art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Oznacza to, że kara może być nałożona, także w przypadku, gdy po stronie przedsiębiorcy nie będzie występować wina, rozumiana jako świadomość bezprawności zachowania. W niniejszej sprawie nie ma dowodów na umyślny charakter działania przedsiębiorcy.

Dodatkowo, stosowanie praktyki określonej w pkt. I. sentencji decyzji dotyczy działań przedsiębiorcy, które polegają na stosowaniu postanowień bezprawnych, w tym postanowień już zakazanych (wpisanych do rejestru klauzul abuzywnych) w obrocie z konsumentami. W/w Rejestr ma charakter jawny i utworzony został właśnie po to, aby przedsiębiorcy wiedzieli, jakie postanowienia są zakazane do stosowania w obrocie z konsumentami.

Prezes Urzędu uznał więc za uzasadnione w niniejszej sprawie, z uwagi na rodzaj i wagę przypisanych przedsiębiorcy zarzutów, nałożenie na T UW „TUZ” z tytułu stosowania praktyk opisanych w pkt. I. sentencji decyzji, kary pieniężnej.

W roku 2011 r. T UW „TUZ” osiągnął przychód w wysokości xxx zł. Przychód ten został wyliczony jako obrót przedsiębiorcy stosownie do zasad opisanych w § 4-9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie sposobu obliczania obrotu przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji (Dz.U. 2007 Nr 134 poz. 935).

Kwota w/w przychodu jest podstawą ustalenia wysokości kary pieniężnej nałożonej na przedsiębiorcę, co wynika z treści art. 106 ust.1 pkt. 4 ustawy o ochronie (...). Zatem górna granica kary, jaką Prezes Urzędu mógł nałożyć na przedsiębiorcę to kwota xxx zł

Na ustalenie wysokości kary w wysokości xx zł wpłynęła ocena charakteru tej praktyki dokonana w świetle art.111 ustawy o ochronie (...) tj. z uwzględnieniem stopnia jej szkodliwości dla interesów ekonomicznych konsumentów, w tym okresu trwania naruszenia. W/w przepis stanowi, że przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczność naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

T UW „TUZ” stosował zakwestionowane postanowienie w okresie od dnia 20 marca 2010 r. do 1 lutego 2012r., co oznacza, że okres stosowania praktyki był długi. Stąd stopień naruszenia mierzony czasem stosowania praktyki określić należy jako znaczny. Okoliczności naruszenia przepisów w niniejszej sprawie wskazują, iż T UW „TUZ” poprzez stosowanie zakwestionowanego postanowienia zapewniał sobie nieuzasadnione korzyści finansowe, które mógł osiągać tylko kosztem konsumentów. Jak wykazało przeprowadzone postępowanie dowodowe wskutek stosowania w praktyce w/w zapisu T UW „TUZ” odniósł korzyści finansowe, co sam przyznał. Te korzyści finansowe przekładają się na szkodę konkretnych konsumentów. Zatem dla konsumentów skutki naruszenia przepisów przełożyły się na szkodę finansową. Ponieważ jednak przedsiębiorca dopuścił się po raz pierwszy naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, kwota bazowa będąca podstawą nałożenia kary została ustalona jako xx % przychodu przedsiębiorcy.

W ocenie Prezesa Urzędu, w okolicznościach niniejszej sprawy okolicznością

obciążającą, a zatem wpływającą na podwyższenie wyżej ustalonej kwoty bazowej jest krajowy zasięg stosowania praktyki. Spowodowało to zwiększenie kwoty bazowej o 20 %.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę również okoliczności łagodzące, tj. okoliczność że przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki w okresie po zakończeniu postępowania wyjaśniającego a przed wszczęciem postępowania administracyjnego i postawieniem mu zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów tj., z dniem 1 lutego 2012r. Spowodowało to zmniejszenie kwoty bazowej o 30 %.

Zatem łączny wpływ okoliczności łagodzących i obciążających spowodował obniżenie kwoty bazowej o 10 %.

Kara pieniężna została zatem ustalona (po zaokrągleniu) w wysokości 48 728 zł, co stanowi xx% przychodu przedsiębiorcy .

Przyjmując wspomniane wcześniej okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie (...), jak również fakt, iż kara winna być orzekana na poziomie wystarczającym do osiągnięcia zamierzonego celu i odczuwalna dla przedsiębiorcy, ale równocześnie pozwalającym mu na dalsze prowadzenie działalności, Prezes Urzędu postanowił nałożyć na T UW „TUZ” z tytułu stosowania praktyki określonej w pkt. I. karę w kwotę wysokości 48 728 zł, co stanowi xx % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie (...) karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Warszawa: **NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000**.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie (...), w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. od decyzji Prezesa przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie.

Z upoważnienia Prezesa UOKIK
Dyrektor Delegatury UOKIK
W Lublinie Ewa Wiszniowska

Otrzymuje:

**Towarzystwo Ubezpieczeń
Wzajemnych „TUZ”
ul. Poleczki 35
02-822 Warszawa**